

UZASADNIENIE

Pozwem z 04 stycznia 2013 r. (k. 2-6; data nadania – k. 14), powód P. K. zażądał zasądzenia na swoją rzecz od pozwanych Banku (...) S.A. z siedzibą w W. i Banku (...) S.A. z siedzibą w W.:

1) solidarnie – kwoty 111 750 zł z tytułu nienależnego wykonania zlecenia przelewu,

2) odsetek ustawowych od kwoty:

- 28 000 zł za okres od dnia 06 stycznia 2011 r. do dnia zapłaty,

- 30 750 zł za okres od dnia 08 lutego 2011 r. do dnia zapłaty,

- 2 900 zł za okres od dnia 03 marca 2011 r. do dnia zapłaty,

- 23 800 zł za okres od dnia 17 marca 2011 r. do dnia zapłaty,

- 16 500 zł za okres od dnia 14 lipca 2011 r. do dnia zapłaty,

- 9 800 zł za okres od dnia 27 kwietnia 2011 r. do dnia zapłaty,

3) kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm obowiązujących.

Pozwany Bank (...) S.A. wniósł o oddalenie powództwa w całości i zasądzenie od powoda na jego rzecz kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych (k. 25-28).

Pozwany Bank (...) S.A. wniósł ostatecznie o oddalenie powództwa przeciwko niemu i zasądzenie od powoda kosztów postępowania sądowego, w tym kosztów zastępstwa procesowego, według norm przepisanych (k. 82-84 w zw. z k. 186).

Sąd ustalił, co następuje.

Zarządzeniem nr (...)z 07 maja 2010 r. prezesa zarządu pozwanego Banku (...) S.A. z siedzibą w W., wprowadzony został, z mocą obowiązującą od 10 maja 2010 r., „Regulamin prowadzenia rachunków bankowych, wydawania debetowych kart płatniczych, korzystania z systemów bankowości telefonicznej i internetowej oraz udzielania kredytu odnawialnego dla posiadaczy kont osobistych”, stanowiący załącznik do zarządzenia (dalej zwany regulaminem; § 1 pkt 1 w zw. z § 4 zarządzenia). W regulaminie określono, w szczególności, że:

- Bank (...) nie dokonuje weryfikacji zgodności nazwy odbiorcy wpłaty lub wypłaty z podanym w zleceniu numerem tego rachunku bankowego (§ 40 ust. 2 regulaminu),

- rozliczenia przez Bank (...) dokonywane są wyłącznie na podstawie numeru rachunku wskazanego w otrzymanym zleceniu (§ 40 ust. 3 regulaminu),

- Bank (...) nie ponosi odpowiedzialności za skutki wynikające z błędów w treści dyspozycji/zlecenia (§ 40 ust. 5 regulaminu; treść zarządzenia wraz z regulaminem – okoliczność bezsporna, wskazana twierdzeniem pozwanego w formie kopii dokumentów, k. 77-77v, 78-80).

Z kolei, zgodnie z praktyką, obowiązującą w pozwanym Banku (...) S.A. z siedzibą w W., jeżeli na rachunek w tym Banku przychodzi przelew z rachunku w innym banku, to po weryfikacji prawidłowości numeru rachunku odbiorcy (w szczególności czy składa się on z 26 cyfr), środki są zapisywane na tym rachunku. Bank ma wprawdzie techniczną możliwość sprawdzenia, do kogo należy rachunek prowadzony w tym (ale nie w innym) Banku, lecz w związku ze znaczną liczbą przychodzących przelewów, sprawdzenie takie nie stanowi elementu procedury przyjmowania przelewu. W takich przypadkach, do systemu teleinformatycznego Banku wprowadzić można tylko numer rachunku

odbiorcy przelewu. W rezultacie, nie jest dokonywane porównanie deklarowanej w treści przelewu nazwy odbiorcy z nazwą właściciela rachunku (zeznania św. E. Z. – k. 186-188).

Bank inny niż pozwany (...) S.A., przyjmując polecenie przelewu na rachunek w tym pozwanym Banku, nie ma możliwości sprawdzenia, na czyje nazwisko lub firmę rachunek ten jest prowadzony (zeznania świadka E. Z. – k. 186).

Żona powoda P. K. jest członkiem Spółdzielni Mieszkaniowej (...) z siedzibą w W.. W bliżej nieustalonym czasie, na kilka lat przed 2010 r., powód z żoną występowali do Spółdzielni w celu uzyskania lokalu mieszkalnego dla swojego syna – Ł. K. (zeznania powoda – k. 202).

W bliżej nieustalonym dniu października 2010 r., syn powoda, Ł. K., poinformował go, że zawarł ze Spółdzielnią Mieszkaniową (...) umowę nr (...) o budowę lokalu. Z okazanej powodowi przez syna treści umowy wynikało, w szczególności, że:

- syn powoda obowiązany jest do wniesienia wkładu budowlanego w kwocie 294 294 zł (§ 3 ust. 1 i 2 umowy), w sześciu ratach o bliżej wskazanej wysokości malejącej, przy czym pierwsza rata miała być płatna w terminie jednego miesiąca od podpisania umowy, a szósta rata płatna w terminie do dnia 15 lutego 2012 r. (§ 3 ust. 3 umowy), bez dodatkowych wezwań przez Spółdzielnię (§ 3 ust. 4 umowy),

- wpłaty rat wkładu dokonane być powinny na konto o numerze (w standardzie NRB): (...) (§ 3 ust. 5 umowy),

- syn powoda dokonał wpłaty na poczet wkładu budowlanego w wysokości 9 450 zł (§ 3 ust. 8 umowy; okoliczności bezsporne, wskazane twierdzeniami powoda – k. 122 oraz w formie kopii umowy – k. 113-116).

Dokument wskazanej umowy syn powoda uzyskał od znanej mu osobiście i znanej też powodowi, A. K., która niezgodnie z prawdą podawała się za pracownicę Spółdzielni Mieszkaniowej (...) (zeznania powoda – k. 202, częściowo okoliczności bezsporne, wskazane twierdzeniami powoda – k. 122, standard numeru rachunku – okoliczność powszechnie znana).

Rachunek bankowy o numerze (...), prowadzony przez pozwanego Bank (...) S.A., założony został przez A. K., na firmę Spółdzielni Mieszkaniowej (...). A. K. nie była jednak uprawniona do działania w imieniu Spółdzielni (okoliczności bezsporne, wskazane twierdzeniami powoda – k. 198).

Na prośbę syna, powód zdecydował się zapłacić za niego należności z umowy nr (...) (okoliczność bezsporna, wskazana twierdzeniem powoda – k. 122).

Powód złożył w pozwanym Banku (...) S.A. następujące zlecenia przelewów, ze swojego rachunku bankowego na rzecz Spółdzielni Mieszkaniowej (...), na rachunek bankowy o numerze: (...):

- w dniu 05 stycznia 2011 r. – przelewu na kwotę 28 000 zł (odpis potwierdzenia przelewu – k. 9),

- w dniu 07 lutego 2011 r. – przelewu na kwotę 30 750 zł (odpis potwierdzenia przelewu – k. 9),

- w dniu 17 marca 2011 r. – przelewu na kwotę 23 800 zł (odpis potwierdzenia przelewu – k. 10),

- w dniu 13 kwietnia 2011 r. – przelewu na kwotę 16 500 zł (odpis potwierdzenia przelewu – k. 11),

- w dniu 26 kwietnia 2011 r. – przelewu na kwotę 9 800 zł (odpis potwierdzenia przelewu – k. 11),

- w dniu 02 maja 2011 r. – przelewu na kwotę 2 900 zł (odpis potwierdzenia przelewu – k. 10).

Pozwany Bank (...) S.A. każdorazowo wykonał polecenie przelewu poprzez obciążenie rachunku powoda i przekazanie środków na rachunek o wskazanym przez powoda numerze, prowadzonym przez pozwanego Bank (...) S.A. (okoliczności bezsporne, wynikające z twierdzeń powoda – k. 4).

W bliżej nieustalonym czasie, powód powziął wątpliwości co do umowy nr (...) i innej jeszcze umowy, zawartej rzekomo przez jego drugiego syna ze Spółdzielnią Mieszkaniową (...). W związku z tym, powód zwrócił się do pozwanego Banku (...) S.A. o dokonanie sprawdzenia danych właściciela rachunku, na który dokonane zostały przelewy jego środków. W odpowiedzi, pozwany powołał się na niemożliwość dokonania takiego sprawdzenia (zeznania powoda – k. 203).

Na przełomie 2011 i 2012 roku, A. K. zwróciła powodowi część dokonanych wpłat, w kwocie 54 900 zł, za pośrednictwem syna powoda (zeznania powoda – k. 202, okoliczność bezsporna, wskazana twierdzeniami powoda – k. 202).

Pismem z 23 lutego 2012 r., pełnomocnik syna powoda, powołując się na fakt zawarcia umowy nr (...), a także umowy nr (...) na budowę garażu, zwrócił się do Spółdzielni Mieszkaniowej (...) o udzielenie informacji o stanie prac (budowy wskazanych w umowach lokali) i terminie ich ostatecznego zakończenia (odpis pisma – k. 12).

W odpowiedzi, pismem z 02 marca 2012 r., Spółdzielnia stwierdziła, że Ł. K. został już poinformowany, że posługuje się fałszywymi dokumentami, które nie mogą stanowić podstawy do jakichkolwiek roszczeń wobec Spółdzielni (odpis pisma – k. 13).

Powyższe Sąd ustalił w oparciu o okoliczności bezsporne, a także na podstawie: odpisów potwierżeń przelewu (k. 9-11), odpisów pism (k. 12, 13), zeznań św. E. Z. (2) (k. 186-188), częściowo na podstawie zeznań powoda (k. 202-205).

Treść zeznań powoda umożliwia negatywną weryfikację jego własnych twierdzeń, jakoby nie znał on A. K. (k. 122).

Zeznania powoda, w dosłownej postaci, nie znajdują natomiast wiarygodnego potwierdzenia – i w rezultacie uznać je należy za niewiarygodne – w części, w jakiej powód sugeruje, że przy przelewie „pokazuje się firma czy osoba, na którą przekazywane są pieniądze” (k. 203). Nie jest wykluczone, że powód obserwował czynność takiego sprawdzenia, wykonaną na potrzeby operacji przelewu między rachunkami w jednym banku. W każdym jednak razie, z zeznań świadka E. Z. (2) wynika, że nie istnieje możliwość, by pozwany Bank (...) S.A., uzyskał – przy wykonywaniu operacji przelewu – dostęp do danych właściciela rachunku w pozwanym Banku (...) S.A. (k. 186). Z tym fragmentem zeznań świadka logicznie komponuje się zresztą zeznanie powoda, że pozwany Bank (...) oświadczył powodowi, iż nie ma możliwości sprawdzenia „prawdziwości (...) konta na które były wpłacane pieniądze” (k. 203).

Pozostały, niewymieniony wyżej materiał nie dostarczył danych co do nowych, ważnych dla sprawy okoliczności faktycznych.

Zbędne było natomiast dopuszczenie wnioskowanego przez powoda dowodu z zeznań świadka Ł. K., jako że okoliczności, które miałyby zostać wykazane tym dowodem (k. 4), w zasadzie zostały już udowodnione zgodnie z twierdzeniami pozwu, natomiast w pozostałej części (jakoby również i syn powoda „padł ofiarą oszusta”) nie miałyby istotnego znaczenia w sprawie.

Sąd zważył, co następuje:

Powództwo nie zasługuje na uwzględnienie.

Jeżeli polecenie przeprowadzenia rozliczenia pieniężnego złożone przez posiadacza rachunku bankowego jest wykonywane przez kilka banków, każdy z tych banków ponosi wraz z pozostałymi solidarną odpowiedzialność wobec posiadacza rachunku za szkody spowodowane niewykonaniem lub nienależytym wykonaniem polecenia (art. 64 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. – Prawo bankowe; t. jedn.: Dz. U. Nr 140 z 1997 r., poz. 939 ze zm., dalej zwana pr. bank., w brzmieniu nadanym art. 1 pkt 37 ustawy z 01 kwietnia 2004 r. o zmianie ustawy – Prawo bankowe oraz o zmianie innych ustaw, Dz. U. Nr 91 z 2004 r., poz. 870; w tym brzmieniu przepis ów stanowi obecnie ust. 1 w art. 64 pr. bank.).

Zaznaczyć należy, że objęte faktyczną podstawą powództwa przelewy, dokonane zostały przed wejściem w życie ustawy z 19 sierpnia 2011 r. o usługach płatniczych (Dz. U. Nr 199 z 2011 r., poz. 1175, dalej zwanej u.u.p.) implementującej

dyrektywę 2007/64/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z 13 listopada 2007 r. w sprawie usług płatniczych w ramach rynku wewnętrznego zmieniającej dyrektywę 97/7/WE, 2002/65/WE, 2005/60/WE i 2006/48/WE i uchylającej dyrektywę 97/5/WE (Dz. U. UE L. z 2007 r. nr 319 poz. 1; dalej zwana dyrektywą 2007/64/WE).

Oznacza to, że w sprawie niniejszej nie znajduje zastosowania przepis art. 143 ust. 1 u.u.p. (implementujący art. 74 dyrektywy 2007/64/WE), zgodnie z którym zlecenie płatnicze uznaje się za wykonane na rzecz właściwego odbiorcy, jeżeli zostało wykonane zgodnie z informacjami, o których mowa w art. 23 ust. 1 pkt 1 lub w art. 27 pkt 2 lit. b u.u.p., a w przypadku wskazania w treści zlecenia płatniczego unikatowego identyfikatora - jeżeli zostało wykonane zgodnie z tym unikatowym identyfikatorem bez względu na dostarczone przez użytkownika inne informacje dodatkowe.

Z tych samych względów, nie stosuje się w niniejszej sprawie – wprowadzonego dyspozycją art. 157 pkt 6 u.u.p. – przepisu art. 64 ust. 2 pr. bank., wyłączającego zastosowanie art. 64 ust. 1 pr. bank. względem usług płatniczych, uregulowanych w u.u.p.

Niemniej, stosownie do dyspozycji art. 94 ust. 1 dyrektywy 2007/64/WE, dyrektywa ta powinna zostać implementowana przed dniem 01 listopada 2009 r. Ustawodawca polski terminu tego nie dochował, co wywołuje określone skutki, stwierdzone utrwalonym już orzecznictwem Trybunału Sprawiedliwości UE.

W wypadku, gdy okazuje się, że prawo krajowe jest sprzeczne z prawem Unii, na sądach krajowych spoczywa w szczególności obowiązek zapewnienia ochrony prawnej gwarantowanej podmiotom prawa poprzez przepisy prawa Unii oraz zapewnienie pełnej skuteczności tych przepisów. Dyrektywa nie może sama z siebie tworzyć obowiązków po stronie jednostki i nie można zatem powoływać się na dyrektywę jako taką przeciwko jednostce. Wynikające jednak z dyrektywy zobowiązanie państw członkowskich do osiągnięcia rezultatu w niej wskazanego, jak również powinność podjęcia wszelkich właściwych środków ogólnych lub szczególnych w celu zapewnienia wykonania tego zobowiązania, ciąży na wszystkich organach tych państw, w tym - w granicach ich kompetencji - na organach sądowych. Wynika stąd, że stosując prawo krajowe, sąd krajowy – dokonując interpretacji tego prawa – powinien w najszerszym możliwym zakresie dokonywać jej w świetle treści i celów dyrektywy w celu osiągnięcia zamierzonego przez nią skutku. (tzw. wykładnia prowszpółnotowa). Zastrzec jednak trzeba, że prawo jednostki do powoływania się przed sądem krajowym na przepisy dyrektywy istnieje wtedy, gdy owe przepisy okazują się, ze względu na swoją treść, bezwarunkowe i wystarczająco precyzyjne (wyroki Trybunału Sprawiedliwości w sprawach: Colson i Kamann, Marleasing, Faccini Dori oraz Pfeiffer i in.; ujęcie syntetyczne np. w uzasadnieniach wyroków TS: z 19 stycznia 2010 r. C-555/07 - LEX nr 550851 i z 17 lipca 2008 r., sprawy połączone od C-152/07 do C-154/07, Zbiór Orzeczeń Trybunału z 2008 r., str. I-05959).

Według art. 74 ust. 1 dyrektywy 2007/64/WE, jeżeli zlecenie płatnicze jest wykonywane zgodnie z unikatowym identyfikatorem, zlecenie płatnicze w odniesieniu do odbiorcy określonego w unikatowym identyfikatorze uważa się za wykonane prawidłowo. W art. 74 ust. 2 dyrektywy 2007/64/WE określono natomiast, że jeżeli unikatowy identyfikator podany przez użytkownika usług płatniczych jest nieprawidłowy, dostawca usług płatniczych nie ponosi odpowiedzialności na mocy art. 75 dyrektywy za niewykonanie lub wadliwe wykonanie transakcji płatniczej.

Stosownie do treści art. 4 pkt 21 dyrektywy 2007/64/WE, unikatowy identyfikator oznacza kombinację liter, liczb lub symboli określoną przez dostawcę usług płatniczych użytkownikowi usług płatniczych, którą użytkownik usług płatniczych zobowiązany jest dostarczyć w celu jednoznacznego zidentyfikowania drugiego biorącego udział w danej transakcji płatniczej użytkownika usług płatniczych lub jego rachunku płatniczego.

Przytoczone przepisy dyrektywy cechują się bezwarunkowością i precyzyjnością, dostateczną, by pozwani mogli się na nie powoływać w odniesieniu do stanów faktycznych z czasu, gdy ustawodawca krajowy, wbrew swojemu obowiązkowi, nie dokonał jeszcze implementacji dyrektywy 2007/64/WE.

Wymogi unikatowego identyfikatora w rozumieniu art. 4 pkt 21 dyrektywy 2007/64/WE spełnia zaś numer rachunku bankowego w standardzie NRB (tj. jak w standardzie IBAN – jedynie bez kodu kraju).

Ze względu na tak stwierdzoną konieczność dokonania prowspólnotowej wykładni prawa polskiego, za zdezaktualizowane – w stosunku do stanów faktycznych, zaistniałych od 01 listopada 2009 r. – uznać należy poglądy orzecznictwa, że bank odpowiada za szkody wynikające z przesłania pieniędzy na nieprawidłowo podany rachunek, niezgodny z określeniem nazwy podmiotu wskazanego w poleceniu przelewu (wyrok SN z 17 grudnia 2008 r, I CSK 205/08 - LEX nr 471143).

W świetle dyspozycji art. 74 ust. 1 i 2 dyrektywy 2007/64/WE, dokonać natomiast należy takiej wykładni art. 64 ust. 1 pr. bank., zgodnie z którą wykonanie przez bank transakcji płatniczej w formie przelewu bankowego, na rachunek o unikatowym identyfikatorze (w szczególności numerze rachunku w standardzie NRB) podanym przez użytkownika usług płatniczych (posiadacza rachunku bankowego) polecającego bankowi dokonanie przelewu, nie stanowi niewykonania lub nienależytego wykonaniem polecenia w rozumieniu art. 64 ust. 1 pr. bank., lecz uważane być powinno za wykonane prawidłowo.

Wymóg prowspólnotowej wykładni prawa krajowego stoi też na przeszkodzie w uznaniu jakiegokolwiek innego przepisu (w tym art. 354 i 355 k.c.) za podstawę roszczeń posiadacza rachunku bankowego przeciwko bankowi, z tytułu wykonania przez bank polecenia przelewu na inny rachunek bankowy, o unikatowym identyfikatorze zgodnym ze wskazanym w poleceniu, lecz należącym do osoby innej, niż imiennie wskazana w poleceniu.

Możliwe jest wprowadzenie umowne rozszerzenie zakresu odpowiedzialności banku (art. 473 § 1 k.c.), zwłaszcza poprzez wprowadzenie stosownych postanowień wzorców umownych lub regulaminów. Niemniej, także z treści § 40 ust. 2, 3 i 5 obowiązującego w pozwanym Banku (...) S.A. regulaminu wynika, że bank dokonuje rozliczeń wyłącznie na podstawie numeru rachunku wskazanego w otrzymanym zleceniu, nie ma obowiązku weryfikować zgodności nazwy odbiorcy wpłaty lub wypłaty z podanym w zleceniu numerem rachunku bankowego i nie odpowiada za skutki wynikające z błędów w treści dyspozycji/zlecenia w tym zakresie.

Skoro zatem w sprawie niniejszej bezspornym jest, że objęte faktyczną podstawą powództwa przelewy bankowe zostały rzeczywiście wykonane na rachunek o numerze NRB, wskazany poleceniami powoda, to już z tej przyczyny żadnemu z pozwanych banków nie można przypisać działania lub zaniechania, skutkującego powstaniem odpowiedzialności odszkodowawczej względem powoda.

Nie ma natomiast istotnego znaczenia dla sprawy, podnoszona przez powoda okoliczność braku weryfikacji przez pozwanego Bank (...) S.A., przy zakładaniu przez A. K. rachunku na firmę Spółdzielni Mieszkaniowej (...), czy A. K. jest uprawniona do działania w imieniu Spółdzielni.

Przypomnieć tu należy, że w trakcie wykonywania operacji przelewu międzybankowego, weryfikacji podlega tylko sam numer rachunku, a nie nazwisko osoby uprawnionej z rachunku. Powód wskazał zaś numer rachunku odbiorcy przelewu, opierając się wyłącznie na informacjach, dostarczonych mu przez syna. Wypływają stąd następujące wnioski: po pierwsze, nie sposób przyjąć, by powód dokonał przelewu, kierując się danymi odbiorcy, otrzymanymi od któregośkolwiek z pozwanych banków; po drugie, kwestionowane przez powoda przelewy zostałyby wykonane przez banki, bez stwierdzenia jakiegokolwiek błędu, nawet w przypadku gdyby rachunek o wskazanym w poleceniu powoda numerze utworzony został na nazwisko A. K.

Nawet więc, jeżeli pozwany Bank (...) S.A. dopuścił się niedbalstwa na etapie zakładania rachunku o numerze (...), to nie istnieje adekwatny związek przyczynowy między owym niedbalstwem, a poniesioną przez powoda szkodą.

Powództwo podlegało zatem oddaleniu w całości.

Powód, jako strona przegrywająca, obowiązany jest zwrócić każdemu z pozwanych poniesione przez nich koszty procesu (art. 98 § 1 k.p.c.).

Koszty te, w przypadku każdego z pozwanych, obejmują:

- wynagrodzenie jednego radcy prawnego, będącego pełnomocnikiem pozwanego, w kwocie 3 600 zł (§ 6 pkt 6 rozporządzenia MS z 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu - t. jedn.: Dz. U. z 2013 r., poz. 490),

- wydatek jednego radcy prawnego w postaci opłaty skarbowej od pełnomocnictwa, w kwocie 17 zł (k. 30, 88).

Wobec powyższego, Sąd orzekł jak w sentencji.